

Fővárosi Ítéltábla

6.Pf.20.295/2022/4.

A Fővárosi Ítéltábla dr. Varga M. Tamás ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt felperes (felperes címe) felperesnek a dr. Sugár Balázs ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt alperes (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2022. február 9. napján meghozott 64.P.22.698/2019/58. számú rész- és közbenső ítélete ellen a felperes részéről 60. sorszámon, az alperes részéről 61. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletét részben megváltoztatja és a felperes és az alperesi jogelőd között 2008. október 4-én létrejött kölcsönszerződés érvénytelenségére vonatkozó rendelkezéseket mellőzi, egyebekben az elsőfokú rész- és közbenső ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 352.800 (háromszázötvenkettőezer-nyolcszáz) forint együttes első- és másodfokú perköltséget. Megállapítja, hogy a 995.700 (kilencszázkilencvenötezer-hétszáz) forint le nem rótt kereseti és fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A felperes egy autómárka típusú gépjárművet rendelt meg az cég1 Zrt-től. A 4.162.000 forint vételárat részben a 2008. október 4-én az alperes jogelődjével, az alperes-vel szám1. iktatószámon kötött szerződése alapján felvett 3.112.000 forint, svájci frank alapú kölcsönből teljesítette. A kölcsönszerződés IV.3. pontja szerint a felperes tudomásul vette a hitelező – árfolyamkockázatra kiterjedő – figyelemfelhívó tájékoztatását. Az alperes jogelődje a kölcsön összegét az autókereskedésnek átutalta, az azonban fizetéseképtelensége miatt a járművet nem tudta a felperesnek leszállítani. A felperes ezért az alperesi jogelőddel 2009. április 24-én megállapodott abban, hogy a felperes a szállítási szerződéstől való elállása

folytán keletkezett 4.000.000 forint összegű vételár-követelését az alperesi jogelődre engedményezi. A felperes rendelkezése alapján az engedményezett követelésből 3.000.000 forintot az engedményes az cég2 Kft. részére fizetett meg, amellyel a felperes a megrendelt típusú gépkocsira adásvételi szerződést kötött.

[2] A felperes 2017. december 29-én a kölcsön- és engedményezési szerződés érvénytelenségének a megállapítása, és az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződések határozathozatalig terjedő időre való hatályossá nyilvánítása iránt indított pert az alperessel szemben.

[3] Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította. A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla a 6.Pf.20.551/2019/4-II. számú végzésével az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 252. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Döntését azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta felhívni a felperest a felülvizsgált banki elszámolás csatolására és a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) 37. § (1) bekezdésének megfelelő kereseti kérelem előterjesztésére. Ennek hiányában pedig nem tudható, hogy a DH2 törvény 37. § (2) bekezdésére figyelemmel a bíróságnak mely kereseti kérelmekről kell érdemi döntést hoznia.

[4] A megismételt eljárásban fenntartott végleges keresete szerint a felperes elsődlegesen az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 200. § (2) bekezdése alapján a kölcsön- és engedményezési szerződés, másodlagosan az árfolyamkockázat áthárításának a tisztességtelensége folytán a kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítását, és az árfolyamkockázat legfeljebb 10% mértékig történő viselésével a szerződések érvényessé nyilvánítását és ennek keretében annak megállapítását kérte, hogy az alperes felé fennálló tartozása 1.090.918 forint, melynek megfizetését 12 havi részletben vállalja. A felperes állította, hogy a szerződések a 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 210. § (1) bekezdésébe ütközőek és alaki okból érvénytelenek, mert nem írásban, vagy minősített elektronikus aláírással ellátott elektronikus okirat formájában kötötték azokat. Az érvénytelenség azért is fennáll, mivel a szerződéseket nem a pénzügyi intézmény két erre felhatalmazott képviselője együttesen írta alá. A felperes állította, hogy az engedményezési szerződést azért írta alá, mert kényszerhelyzetben volt, az alperes ugyanis arról tájékoztatta, hogy anélkül nem jut gépjárművéhez, a kölcsönt azonban törlesztenie kell. Az engedményezés átláthatatlan jogviszonyt eredményezett a felek között, és az egyoldalúan az alperes érdekét, veszteségeinek a mérséklését szolgálta. Az alperes jogelődje által adott árfolyamkockázati tájékoztatás az EUB követelményeinek nem felelt meg, és az árfolyamkockázatot áthárító szerződési kikötések tisztességtelensége a szerződés semmisségét eredményezi. Az engedményezési szerződés azért is érvénytelen, mert járulékos jellege folytán osztja a kölcsönszerződés jogi sorsát.

[5] Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, annak jogalapját és összecszerúségét egyaránt vitatta. Állította, hogy jogelődjének ügyleti képviselője szabályszerűen járt el a szerződéskötések során, a képviselő eljárását az alperes jogelődje

utólag egyébként is jóváhagyta. Nincs olyan jogszabályi előírás, ami szerint a szerződéseket kötelező a pénzintézet részéről két embernek aláírnia. Kifejtette, hogy jogelődjének árfolyamkockázati tájékoztatása pedig egyenesen példaértékű, a jogszabályoknak és az EUB követelményeinek mindenben megfelelt.

[6] Az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletet hozott, amelyben megállapította, hogy a felperes és az alperes jogelődje között 2008. október 4-én szám1. iktatószámú szám2. számú kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot korlátlanul a felperesre terhelő rendelkezései tisztességtelenek, ezért a kölcsönszerződés érvénytelen. Ezt meghaladóan a kölcsönszerződés érvénytelenségére és a 2009. április 24-én a felperes és az alperes jogelődje között létrejött engedményezési szerződés érvénytelenségére irányuló kereseti kérelmet elutasította.

[7] A bíróság a Pp. 213. § (2) bekezdése alapján részítélettel döntött az engedményezési szerződés, valamint a kölcsön- és opciós szerződés alakiság megsértésére alapított érvénytelensége felől. A kölcsön- és opciós szerződés esetében az árfolyamkockázati tájékoztatás nem megfelelő voltára hivatkozással előterjesztett érvénytelenségi kereset jogalapját pedig a Pp. 213. § (3) bekezdése alapján közbenső ítélettel megállapította.

[8] Kifejtette: a Ptk. 219. § (1) bekezdése kifejezetten lehetővé tette, és a Hpt. szabályai sem zárták ki, hogy a hitelintézet képviselő útján kössön szerződést. Az alperes jogelődjének megbízásából a kölcsönszerződést aláírók a csatolt együttműködési megállapodás alapján ügyleti képviselőként jártak el, és eljárásuk eredményeként a finanszírozási összeg folyósításra került. Az engedményezési szerződést az alperes képviselője írta alá, így az, az alaki követelményeknek megfelelt. Az engedményezési szerződés a lényegét tekintve sem a kölcsön- és opciós szerződéshez, sem az alperesi jogelőd pénzügyi szolgáltató tevékenységéhez nem kapcsolódott. A bíróság utalt arra, hogy kioktatása ellenére a felperes nem jelölte meg, hogy az engedményezés érvénytelenségét milyen konkrét jogcímen állítja, az az álláspontja pedig téves, hogy az engedményezési szerződés osztja a kölcsön- és opciós szerződés sorsát.

[9] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a szerződés IV.3. pontja csak arra utal, hogy a forint/deviza árfolyam piaci mozgásából adódóan felmerül a veszteség kockázata, és hogy a forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, azt azonban nem tartalmazza, hogy a kedvezőtlen árfolyamváltozásnak nincsen felső határa, és az a futamidő alatt is bekövetkezhet. A tájékoztató alapján a felperes alappal feltételezhette, hogy az árfolyamingadozás hosszabb távon kiegyensúlyozott képet mutat, miközben arra nem figyelmeztették, hogy a forint árfolyamának esetleges súlyos leértékelődése a szerződés teljesítését számára gazdaságilag elnehezíti vagy ellehetetleníti. Mindezek miatt a bíróság álláspontja szerint az alperes jogelődje által nyújtott tájékoztatás nem felelt meg teljeskörűen az EUB C-51/17., C-227/18., C-186/16., C-26/13., C-126/17., C-619/19. és C-212/20., illetve a C-776/19. és C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott ítéletekben megfogalmazott követelményeknek. Kiemelte, hogy a C-51/17. számú ítéletben kifejtettek alapján a

szerződési feltételek világosságának és érthetőségének vizsgálata során valamennyi szerződési feltétel kumulatív hatását értékelni kell, függetlenül attól, hogy az egyoldalú módosításról és az árfolyamrés alkalmazásáról szóló feltételeket a DH törvények utóbb tisztességtelennek minősítették. A szerződési feltételek együttes hatása mellett pedig a fogyasztó nem láthatta át, hogy fizetési kötelezettségének módosulása mely feltételekre vezethető vissza, ebből következően nem volt abban a helyzetben, hogy fizetési kötelezettségét, illetve annak változási mechanizmusát előre lássa, vagy azt utóbb ellenőrizni tudja.

[10] Az elsőfokú bíróság kifejtette: a fogyasztó fizetési kötelezettségét érintő nem világos és nem érthető szerződési feltételek tisztességtelensége csak abban az esetben állapítható meg, ha a feltétel a fogyasztó hátrányára egyúttal jelentős egyenlőtlenséget is okoz. Ez a C-415/11. számú, ún. Aziz-ügyben kifejtettek értelmében abban az esetben áll fenn, ha a szerződési feltétel folytán a fogyasztó a nemzeti jogban szabályozottnál kedvezőtlenebb jogi helyzetbe kerül. A perbeli esetben a bíróság a helyzet egyensúlytalanságát arra figyelemmel látta megállapíthatónak, hogy a szerződés nem biztosított a fogyasztó számára egyoldalú, a saját jövedelme szerinti devizanemre való áttérést lehetővé tevő módosítási jogot arra az esetre, ha az árfolyamváltozás már elviselhetetlen gazdasági megterhelést jelentene. Utalt arra, hogy a szerződéssel az alperes nemcsak a forint/svájci frank szokásos pénzpiaci keretek között kialakuló, hanem mindenféle, akár vis maior jellegű, a szerződéskötést követő okra visszavezethető ingadozásának törlesztőrészlet nagyságában konkretizáló következményeit is a felperesre hárította. Ezzel egyúttal kizárta annak lehetőségét, hogy a felperes a Ptk. 241. §-a szerint eredményesen kérje a bíróságtól a pénzügyi válságra visszavezethető árfolyamváltozás következményei miatt szerződésének bírósági módosítását. A korlátlan árfolyamkockázat viselésének fogyasztóra való telepítése ezáltal a felek viszonyában jelentős egyensúlytalanságot okozott, és alappal feltételezhető, hogy a felperes egyenrangú tárgyalási helyzetben az alacsonyabb kamat érdekében ilyen feltételeket nem fogadott volna el. Ebből következően a kölcsön- és opciós szerződésnek az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó rendelkezései tisztességtelenek, a fűszolgáltatás körébe tartozó feltétel tisztességtelensége pedig a Ptk. 239. § (2) bekezdése szerint az egész szerződés érvénytelenségét okozta.

[11] Az elsőfokú rész- és közbenső ítélettel szemben mindkét fél fellebbezéssel élt.

[12] A felperes a fellebbezésében az engedményezési szerződés érvénytelenségére irányuló keresetet elutasító ítéleti rendelkezés keresete szerinti megváltoztatását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság döntése ebben a tekintetben téves és jogszabálysértő, mert figyelmen kívül hagyja, hogy az alperesi jogelőd szabálytalan finanszírozási tevékenységet végzett, amennyiben fedezet és hitelcél, illetve lehívó levél és adósi engedély nélkül folyósított kölcsönt. Ennek következtében került abba a hátrányos helyzetbe, hogy kénytelen volt a számára előnytelen engedményezési szerződést megkötni. Az engedményezés kizárólag az alperesi jogelőd érdekeit szolgálta, aki ezáltal jelentős veszteség elkönnyvelésétől szabadult meg.

[13] Az alperes a fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú rész- és közbenső ítélet megváltoztatását és annak megállapítását kérte, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességes, megfelelő, és a szerződés érvényesen létrejött. Másodlagos fellebbezési kérelme a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú rész- és közbenső ítélet hatályon kívül helyezésére irányult.

[14] Az alperes fellebbezése szerint az elsőfokú bíróság a Pp. 206. §-ában előírt kötelezettségét megsértette. Sérelmezte, hogy az ítélet hibásan tartalmazza a nevét, a 2022. február 9-i tárgyalás jegyzőkönyvét pedig a bíróság nem kézbesítette a számára. Hangsúlyozta, hogy kockázati tájékoztatása nem tartalmazott nyelvtanilag, vagy matematikailag korlátnak tekinthető határértéket. Állította, hogy az árfolyamkockázat mellett a kamatkockázatot is feltárta, és egyértelműen utalt a változás futamidő alatti jelentkezésének és a havi részletek emelkedésének a lehetőségére. Erre vonatkozó szerződési rendelkezés hiányában tényállásellenes az az ítéleti megállapítás, hogy a felperes alappal feltételezhette, hogy az árfolyamingadozás hosszabb távon kiegyensúlyozott képet mutat. Szerződéskötéskor a felperes nyilatkozott a teljesítőképességéről, a kockázati tájékoztatás pedig kiterjedt a fizetési kötelezettségét befolyásoló tényezőkre, azok együttes hatására, illetve a változások lehetséges irányára is. Az alperes álláspontja szerint a fizetési mechanizmussal és ellenőrzéssel kapcsolatos ítéleti megállapítás is téves, a havi részletek kiszámításának képletét az ÁSZF III.2. pontja pontosan tartalmazta. A DH törvényeket követően az egyoldalú szerződésmódosítási jog és az árfolyamrés miatt érvénytelenség már nem állapítható meg. Továbbá valótlan az az ítéleti megállapítás, hogy az árfolyamkockázat a felperes hátrányára jelentős egyensúlytalanságot okoz. A felperes választhatott volna az anyagi lehetőségeinek megfelelő értékű autót, vagy árfolyamkockázattól mentes forint alapú konstrukciót. Okiratellenes az az ítéleti megállapítás is, hogy a szerződés kizárta a kölcsön forint alapúvá változtatását, a felperes ugyanis bármikor értékesíthette a gépjárművét, és lezárhatta vagy módosíthatta a szerződését. Az elsőfokú bíróság tévesen utalt a Ptk. 241. §-ára, mert az árfolyamváltozás nem egy váratlan, előre nem látható körülmény, hanem egy tudatosan vállalt kockázat. Az mindkét szerződő felet egyformán érintette, a pénzügyintézetnek is meg kellett fizetnie a refinanszírozó számára az árfolyamváltozásból eredő többletet. Érthetetlen, hogy az elsőfokú bíróság milyen alapon jutott arra a következtetésre, hogy a felek nem voltak egyenrangú tárgyalási helyzetben. Kockázati tájékoztatása a hazai és uniós jogszabályi előírásoknak és utólagos jogértelmezésnek megfelelt, és azt a Gfv.VI.30.237/2021/6. számú ítéletében a Kúria is megfelelőnek találta.

[15] A felperes és az alperes is előterjesztett fellebbezési ellenkérelmet, melyekben az ellenérdekű fél fellebbezésével érintett körben az elsőfokú rész- és közbenső ítélet helybenhagyását kérték. A felperes a fellebbezési ellenkérelmében a fellebbezésében foglaltakra utalt vissza. Az alperes a felperes fellebbezésével kapcsolatban az hangsúlyozta, hogy az engedményezés kifejezetten a felperes érdekét szolgálta.

[16] A Fővárosi Ítéltábla mindenekelőtt arra mutat rá, hogy az elsőfokú rész- és közbenső ítélet egyszerre tartalmazott a kölcsönszerződés érvénytelenségét megállapító, és az érvénytelensége iránti keresetet elutasító rendelkezést. Ennek oka az lehetett, hogy az elsőfokú bíróság külön kereseti kérelemnek tekintette a felperes szerződési feltételek tisztességtelenségére, illetve más érvénytelenségi okokra alapított keresetét, holott azok

tartalma – mind az érvénytelenség megállapítása, mind az érvénytelenség jogkövetkezménye tekintetében – megegyezett. Az eltérő kereseti kérelmek hiánya kizárta a kölcsönszerződés érvénytelenségének kérdésében a részítélet lehetőségét, de látszólagos keresethalmazatba tartozó egyes kereseti kérelmekről sem lett volna egyébként külön döntés hozható. Az, hogy a fellebbezések az elsőfokú határozatot milyen okból támadták, alapvetően csak a felülbírálat Pp. 253. § (3) bekezdése szerinti kereteit jelölte ki, és nem befolyásolta az elsőfokú határozat rész-jogerejét és annak terjedelmét. A Fővárosi Ítéltábla azonban a kölcsönszerződés érvénytelenségére vonatkozó fellebbezés és a részítélettel önállóan nem elbírálható kereseti jogcímek alapján úgy tekintette, hogy az elsőfokú rész- és közbenső ítéletnek nincsen a Pp. 228. § (4) bekezdése szerint fellebbezés hiányában elsőfokon jogerőre emelkedett rendelkezése.

[17] A felperes fellebbezése nem megalapozott, az alperes fellebbezése – az alábbiak miatt – alapos:

[18] Sem az alperes nevének téves feltüntetése az ítéletben, sem a 2022. február 9-i tárgyalási jegyzőkönyv megküldésének az elmulasztása nem jelentett olyan eljárási szabálysértést, ami a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú tárgyalás megismétlését tette volna szükségessé. Az elsőfokú határozat tartalmazta a jogvita elbírálása szempontjából releváns tényeket, és megállapítható volt az is, hogy az elsőfokú bíróság a jogi következtetéseit milyen tényekre alapította. Ehhez képest a jogi következtetések helyességének a megítélése érdemi kérdés, és nem olyan hiányosság, ami kizárná az elsőfokú rész- és közbenső ítélet érdemi felülbírálatát.

[19] A Fővárosi Ítéltábla a következőkre figyelemmel az elsőfokú bíróság döntésével csak részben értett egyet:

[20] Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a DH2 törvény egy perelőfeltételt határozott meg azzal, hogy a 37. § (1) bekezdésében kimondta, hogy a hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének megállapítását - az érvénytelenség okától függetlenül - a bíróságtól a fél csak az érvénytelenség jogkövetkezményeinek - a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításának - alkalmazására is kiterjedően kérheti. Ennek hiányában a keresetlevél, illetve a kereset érdemben - eredménytelen hiánypótlási felhívást követően - nem bírálható el. Ha a fél az érvénytelenség vagy a részleges érvénytelenség jogkövetkezményének levonását kéri, úgy azt is meg kell jelölnie, hogy a bíróság milyen jogkövetkezményt alkalmazzon. A jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozóan a félnek a felek közötti elszámolásra kiterjedő és összecsúszva is megjelölt, határozott kérelmet kell előterjesztenie. A DH2 törvény 37. § (2) bekezdése pedig az (1) bekezdésben foglaltakra figyelemmel úgy rendelkezett, hogy a Ptk. 239/A. § (1) bekezdése alapján - ha annak e törvényben foglalt feltételei fennállnak - a szerződés érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének megállapítása iránt indult és folyamatban lévő eljárásokban a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül el kell utasítani vagy az eljárásokat meg kell szüntetni. Nincs helye a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli

elutasításának vagy az eljárás megszüntetésének, ha a fél a szerződés érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelme mellett az eljárásban más kereseti kérelmet is előterjesztett; ebben az esetben úgy kell tekinteni, hogy a megállapítás iránti kereseti kérelmet nem tartja fenn.

[21] A DH2 törvény 1. §-a és a 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1 törvény) 1. § (1) bekezdése értelmében a felperes keresetében támadott szerződések közül kizárólag a kölcsönszerződés tartozott a DH törvények hatálya alá. Az engedményezés tárgyát a felperesnek a szállítóval szemben fennálló olyan vételár követelése képezte, amely a felperes szállítási szerződéstől való elállása folytán keletkezett. Az erről szóló szerződésre ezért annak ellenére nem voltak irányadók a DH2 törvény szabályai, hogy azt a felperes a DH2 törvény 2. § 4. pontja szerint minősülő pénzügyi intézménnyel kötötte, és a vételárfizetési kötelezettségének a szállítási szerződéshez kapcsolódóan kötött és a DH2 törvény 1. §-a szerint minősülő fogyasztói kölcsön igénybevételevel tett eleget.

[22] Már a korábbi elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének is a DH2 törvény 37. §-ának megfelelő – a felülvizsgált elszámolásra kiterjedő – kereseti kérelem hiánya volt az alapvető indoka. A megismételt elsőfokú eljárásban a bíróság több alkalommal (2019. október 14-én és 2021. február 17-én meghozott végzésében, majd a 2021. május 12-én tartott tárgyaláson is) felhívta a felperest a felülvizsgált elszámolás csatolására, illetve a DH2 törvény 37. §-ának megfelelő kereseti kérelem előterjesztésére. A felperes a felhívásoknak úgy tett eleget, hogy elszámolást készített, ugyanakkor a felülvizsgált banki elszámolást továbbra sem csatolta.

[23] A DH2 37/A. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása során a felek fizetési kötelezettségét a bíróság - a 38. § (6) bekezdés szerinti felülvizsgált elszámolás adatainak alapul vételével - az e törvényben meghatározott elszámolási szabályok alkalmazásával állapítja meg.

[24] A DH2 törvény 38. § (6) bekezdés §-a szerinti felülvizsgált elszámolás hiányában a felperes kölcsönszerződéssel kapcsolatos kereseti kérelme esetében a DH2 törvény 37. §-ában meghatározott feltételek nem teljesültek, mert nem volt megállapítható, hogy a felperes saját elszámolása, ezáltal kereseti kérelme kiterjed-e egyáltalán a felülvizsgált elszámolásra, saját elszámolásának elkészítésekor figyelembe vette-e a felülvizsgált elszámolást, és ha igen, akkor milyen módon. A felülvizsgált elszámolás hiányában nem álltak a bíróság rendelkezésére azok az adatok, amelyek a felek fizetési kötelezettségeinek a DH2 törvény 38. § (6) bekezdésének megfelelő megállapításához szükségesek, ezért a felülvizsgált elszámolás csatolása nélkül a felperes kölcsönszerződés érvénytelenségére alapított kereseti kérelmei nem tekinthetők a felek közötti elszámolásra is teljeskörűen kiterjedőnek.

[25] Tekintettel arra, hogy a felperes a kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítása mellett az engedményezési szerződés érvénytelenségének a megállapítását is kérte a keresetében, a bírósági felhívás teljesítése elmulasztásának az a speciális jogkövetkezménye volt alkalmazandó, hogy úgy kellett tekinteni, hogy a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelmét nem tartotta fenn. Ennek következtében – érdemben elbírálható kereseti kérelem hiányában – sem az elsőfokú bíróság, sem a Fővárosi Ítéltábla egyáltalán nem vizsgálhatta érdemben a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Emiatt a Fővárosi Ítéltábla mellőzni rendelte a kölcsönszerződés érvénytelenségének elbírálására vonatkozó ítéleti rendelkezéseket és indokokat az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletéből.

[26] A perelőfeltétel hiányával összefüggésben az Ítéltábla arra mutat még rá, hogy a DH2 törvény 37. §-át az EUB, és az Alkotmánybíróság is vizsgálta. Az EUB C-483/16. számú ítéletében nem találta uniós joggal ellentétesnek azt az eljárási követelményt, hogy a fogyasztónak határozott és számszerűsített kereseti kérelmet kell előterjesztenie. Az Alkotmánybíróság pedig a DH2 törvény 37. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasító 6/2019. (III. 20.) AB határozatában kifejtette: a DH1 és DH2 törvények alapján lezajlott elszámolás lényege a törvényben meghatározott érvénytelen szerződési kikötések alapján teljesített kifizetések rendezése volt. A felek közötti jogviszony egyik vitatott elemének jogi és pénzügyi szempontból való rendezése alapvetően befolyásolja az egymással szemben fennálló jogait és kötelezettségeiket, amit a továbbiakban figyelmen kívül hagyni nem lehet. A kereset elbírálásának többletfeltételeként megfogalmazott, a követelésnek az elszámolás figyelembevételével történő összezszerűsítésére vonatkozó követelmény ezért olyan kötelezettség, amely észszerűen terheli a fogyasztót.

[27] A felperes szállítóval szemben fennálló követelésének átruházására kötött szerződés kizárólag annyiban kapcsolódott a kölcsönszerződéshez, hogy az engedményes a hitelező lett, az engedményezés pedig a kölcsön céljának megvalósulását szolgálta. Az engedményezési szerződést azonban nem a kölcsön visszafizetésének biztosítására kötötték, és tárgyat tekintve sem kapcsolódott a kölcsönszerződés teljesítéséhez. A felperes ezért alaptalanul hivatkozott az engedményezés járulékos jellegére. A kölcsönszerződéssel azonos okból fennálló érvénytelensége mellett a felperes a végleges keresete szerint már kizárólag az alaki követelmények megsértésére alapította az engedményezési szerződés érvénytelenségét. Az alaki követelmények teljesülése szempontjából pedig nem volt jelentős a fellebbezésében hivatkozott kényszerhelyzet fennállása, illetve az engedményezési szerződés egyoldalúsága.

[28] Az engedményezési szerződést az alperesi jogelőd nevében a perben becsatolt meghatalmazás alapján eljáró személyl ügyvéd írta alá. Az 1/2021. Polgári jogegységi határozatában a Kúria a pénzügyi szolgáltatási tevékenység körében meghatározott szerződéstípusokra nézve kimondta, hogy a hitelintézet képviselőjére adott meghatalmazás esetében a Hpt. 47. § (2) bekezdésének az együttes aláírási jog átruházására vonatkozó szabálya nem irányadó. Az engedményezés ugyanakkor nem minősült a Hpt. 3. §-ában meghatározott pénzügyi szolgáltatásnak, vagy kiegészítő pénzügyi szolgáltatásnak, ezért az engedményezési szerződés még abban az esetben sem tartozott a Hpt. hatálya alá, ha azt pénzügyi intézmény kötötte. Ennek következtében az engedményezési szerződés megkötése

során a Hpt. 210. § (1) bekezdésében meghatározott alaki követelményeknek nem kellett teljesülniük. Az engedményezési szerződés érvényességét más jogszabály sem köti meghatározott alakszerűséghez – az engedményezési szerződés érvényességének nem feltétele a szerződés írásba foglalása. A Ptk. 219. § (2) bekezdése értelmében meghatalmazottjának cselekménye által az alperes jogelődje vált jogosítottá, illetőleg kötelezetté. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen döntött, amikor az engedményezési szerződés érvénytelensége iránti keresetet elutasította.

[29] A kifejtettakra figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla ítéletet hozott, amellyel a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletét részben megváltoztatta, a kölcsönszerződés érvénytelenségére vonatkozó rendelkezéseket mellőzte, az engedményezési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet elutasító ítéleti rendelkezést pedig helyben hagyta.

[30] A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, és az alperes fellebbezése alapján a felperes teljes egészében pervesztes lett. A Fővárosi Ítéltábla ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperest kötelezte az alperes javára – az elsőfokú eljárásra 127.000 forint, a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.551/2019/4-II. számú végzésében megállapított 63.500 forint, a megismételt első- és másodfokú eljárásra pedig összesen 114.300 forint – áfát tartalmazó ügyvédi munkadíjból és 48.000 forint fellebbezési illetékből álló első- és másodfokú perköltség megfizetésére.

[31] Az alperes az elsőfokú rész- és közbenső ítélet közbenső ítéleti rendelkezését támadta a fellebbezésével, amely után fizetendő fellebbezési illeték számításának alapja helyesen az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 46. § (1) bekezdése és 39. § (3) bekezdés c) pontja szerint 600.000 forint volt, ezért az alperes az Itv. 80. § (1) bekezdés f) pontja alapján a szabályszerű fellebbezési illetéket meghaladóan megfizetett 200.960 forint illeték visszatérítését igényelheti az illetékes állami adóhatóságtól. A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy 426.720 forint kereseti, továbbá az Itv. 51. § (1) bekezdése szabályának alkalmazása folytán a felperesnek a korábbi elsőfokú ítélet elleni fellebbezése alapján számított 568.980 forint fellebbezési illetéket a részére engedélyezett költségmentesség alapján a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2022. május 31.

dr. Lente Sándor s.k.
s.k.

dr. Csóka István s.k.

dr. Istenes Attila

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró